

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-
економічних моделей країн світу**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення поточного контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності 074 Публічне управління та адміністрування

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, протокол, протокол засідання кафедри № 9 від 7.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Поточний контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни «Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-економічних моделей країн світу» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною, здійснюється у таких формах:

- *активна участь у навчальному процесі на лекції;*
- *активна участь у навчальному процесі на практичному занятті;*
- *експрес-опитування;*
- *поточне тестування;*
- *тестування за матеріалами змістовних модулів;*
- *підготовка доповіді;*
- *підготовка есе;*
- *економічний диктант;*
- *розв'язання ситуаційних завдань;*
- *навчальна гра.*

Поточний контроль успішності навчання у формі доповіді здійснюється на кожному практичному занятті в усній формі.

Поточний контроль успішності навчання у формі написання тестових завдань здійснюється чотири рази за семестр в письмовій формі. Типовий приклад тестів наведено у розділі «Завдання для поточного контролю успішності навчання».

Поточний контроль успішності навчання у формі розв'язання ситуаційних завдань здійснюється на кожному практичному занятті в усній формі. Типовий приклад ситуаційних завдань наведено у розділі «Завдання для поточного контролю успішності навчання».

Поточний контроль успішності навчання у формі експрес-опитування здійснюється на кожному практичному занятті в усній формі.

Поточний контроль успішності навчання у формі економічного диктанту здійснюється два рази за семестр.

Поточний контроль успішності навчання у формі заслуховування есе здійснюється на кожному практичному занятті. Есе готується в письмовій формі.

Зазначені форми і засоби поточного контролю успішності навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-економічних моделей країн світу» спрямовані на стимулювання систематичної поточної навчальної та самостійної роботи тих, хто навчається, підвищення рівня об'єктивності оцінювання їхніх знань, запровадження здорової конкуренції між здобувачами у навчанні, виявлення і розвитку їхніх творчих і дослідницьких здібностей.

Мінімально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 60.

Результати всіх форм поточного контролю є невід'ємними складовими критеріїв підсумкового оцінювання знань здобувачів,

наведених у відповідному розділі навчально-методичного забезпечення дисципліни «Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-економічних моделей країн світу».

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Типові приклади завдань для поточного контролю за формами.

2.1.1. Ситуаційні завдання

2.1.1.1. Стереотипне завдання

1. Яку позицію в глобальних ланцюжках доданої вартості (1. фірма лідер, 2. лідер технологічних платформ, 3. контрактний виробник) можуть зайняти фірми, що:

А) беруть на себе функції проведення НДіДКР технологічних процесів, проектування виробничого устаткування;

Б) в змозі, за рахунок постійних технологічних інновацій, регулярно обезцінювати ключові компетенції, що забезпечують успіх;

В) володіють загальноновизнаними в світі брендами;

займаються безпосереднім виробництвом за оригінальними проектами;

Г) закупають комплектуючі;

Д) здатні ініціювати створення, координувати та керувати маркетингом ЛДВ;

Е) здійснюють післяпродажне обслуговування

Є) компанії, технологічні, програмні розробки яких з успіхом використовуються в продукції ЛДВ;

Ж) надають послуги з організації виробництва;

З) проводять тестування, упакування та маркетинг продукції;

И) спроможні прийняти фінансові ризики в період від формування до реалізації продукції;

І) створюють інноваційні бізнес-моделі.

Встановіть правильні співвідношення і заповніть відповідні колонки таблиці 1.

Таблиця 1.

Переважні функції ключових рівнів структури ЛДВ

Рівень/Функція	Фірма-лідер	Лідер технологічної платформи	Контрактний виробник	
			Попередня стадія ЛДВ	Наступна стадія ЛДВ
Функції				

2.1.1.2. Встановіть правильне співвідношення

1. Визначте які з перелічених інституціональних елементів соціальної інтеграції відносяться до базових економічних інститутів ринкової матриці, а які до інституціональних блоків.

1. виробничі відносини, 2. заохочення/ самоактуалізація, 3. приватні гроші та фінанси, 4. інститути держави загального добробуту, 4. конкуренція, 5. корпоративне управління, 6. моделі виробництва, 7. навчання й підготовка персоналу, 8. наймана праця, 9. національні інноваційні системи, 10. обмін (купівля/продаж), 11. прибуток як критерій успіху, 12. приватна власність, 13. приватне підприємництво, 14. саморозвиток, 15. фінансові системи.

Заповніть відповідні колонки таблиці 1.

Таблиця 1

Інституційні блоки і базові економічні інститути

Інституціональні блоки	Базові економічні інститути

2.1.2. Діагностичне завдання

1. Як з точки зору напрямків ініціації міжнародного інтеграційної взаємодії та її територіального охоплення можна охарактеризувати наступні інституціональні форми інтеграції:

1) відкриті прикордонні та приморські міста, 2) вільні митні зони, 3) європейські угруповання територіального співробітництва, 4) Єврорегіони, 5) зони високих і нових технологій, 6) зони вільної (безмитної) торгівлі, 7) зони переробки продукції, орієнтованої на експорт, 8) кластерні структури, 9) ланцюжки доданої вартості; 10) міжтериторіальне міжнародне співробітництво, 11) науково технічні зони і парки, 12) об'єднання єврорегіонального співробітництва, 13) прикордонне співробітництво, 14) спеціальні експортні зони, 15) транскордонне співробітництво, 16) транскордонні інноваційні проекти, 17) транскордонні партнерства, 18) транскордонні промислові зони і парки, 19) центри (комплекси) прикордонної торгівлі?

Заповніть відповідні графи таблиці 1.

Таблиця 1

Класифікація основних форм міжнародного інтеграційного співробітництва

Центр інтеграційної ініціативи/територіальне охоплення	Глобальне	Міжрегіональне	Регіональне
Інтеграція зверху			
Поєднання			
Інтеграція знизу			

2.1.3. Евристичне завдання

1. На основі Ваших знань про особливості та структуру ГЛДВ, природно-ресурсний потенціал, можливості українських підприємств назвіть сфери діяльності, в яких на Вашу думку вони могли б успішно включитися в ЛДВ і на які позиції в них вони могли б зайняти.

2.1.3. Вкажіть “Так” чи “Ні” (Правильно / Неправильно)

1. До основних форм ТКС можна віднести прямі контакти, транскордонні угоди, формування і забезпечення роботи Єврорегіонів.

2. ЛДВ охоплюють суміжні прикордонні території сусідніх держав, до їх складу входять економічні суб'єкти, розміщені по обидва боки кордону.

3. Соціально-економічні моделі (моделі капіталізму) - об'єднання окремих СЕС в групи на підставі виділення ключових ознак, що характеризують особливості процесу відтворення.

4. Діяльність РІО цілком погоджується з принципами розповсюдження РНС, що декларує в якості мети існування СОТ.

5. Контрактні виробники можуть виступати постачальниками комплектуючих одразу для багатьох брендів продуктів, що конкурують на одному ринку.

6. Стратегія девертикалізації міжнародних ТНК передбачає розпродаж функціональних підрозділів, які забезпечують певні ланки виробничого процесу і включення їх у виробничі ланцюжки у якості незалежних виробників.

2.1.4. Навчальна гра

1. Навчальна гра "Вибір моделі участі в ГЛДВ"

Мета гри – закріплення студентами знань про ключові складові міжнародних процесуальної інтеграції.

1. Група розподіляється на команди.

2. Кожна з них по черзі на основі своїх знань про природно-ресурсний, матеріально-технологічний, науково-технічний і виробничий потенціал сучасної України пропонує варіант інтеграції у глобальні ланцюжки добавленої вартості на можливу позицію в них або створення власного, обґрунтовує можливість і доцільність цього.

3. Команда-суперник опонує, висловлює свої критичні зауваження.

4. Після цього пропонує свій проект.

Тривалість презентації та обговорення не більше трьох хвилин.

5. Перемагає команда, яка змогла запропонувати та відстояти більшу кількість проектів.

2.1.5. Тестові завдання

Виберіть правильний варіант відповіді

1. До якого рівня інституціональної архітектури відносяться цінності:

А. Наноінституціональний

Б. Мікроінституціональний;

В. Мезоінституціональний;

Г. Макроінституціональний;

Д. Мегаінституціональний?

2. Виділяють наступні групи базових інститутів:

А. Ідеологічні;

Б. Культурні;

В. Політичні;

Г. Правові;

Д. Економічні.

3. До базових економічних інститутів роздаткової економіки відносять:

- А. Службові державна, загальнонародна власність, праця;
- Б. Державне планування, управління, контроль і підприємництво;
- В. Обмін;
- Г. Пропорційність, відсутність конкуренції, координація, консерватизм;
- Д. Державні гроші і фінанси. Забезпечення єдності суспільства.

Примус.

4. Відмінність РІО від СЕМ:

- А. СЕМ - теоретична модель, на основі подоби інститутів. РІО - реалія;
- Б. У СЕМ подоба формується спонтанно, в ході еволюції, у РІО вона необхідна передумова успіху;
- В. Подоба в РІО може стати результатом цілеспрямованої діяльності;
- Г. Інтеграція передбачає досягнення вищого рівня подоби інститутів;
- Д. Результат МЕІ - взаємне пристосування інститутів, що зберігають специфіку.

5. До якої групи інструментів політики відкритих дверей можна віднести мексиканські "maquiladoras":

- А. Зони вільної (безмитною) торгівлі;
- Б. Зони високих і нових технологій;
- В. Науково-технічні зони;
- Г. Зони переробки продукції, орієнтованої на експорт;
- Д. Відкриті прикордонні і приморські міста?

2.2. Завдання для поточного контролю за формами.

2.2.1. Перелік контрольних запитань для самодіагностики за темою лекційного заняття № 4, тема Інституційна архітектоніка СЕС і специфіка взаємодії в міжнародному менеджменті

1. Охарактеризуйте з точки зору впливу на формування моделей міжнародного менеджменту основні рівні інституціональної архітектоніки соціально-економічних систем.

2. Розкрийте зміст основних елементів мезорівня інституціональної архітектоніки СЕС та покажіть їх зв'язок з диференціацією моделей менеджменту.

3. Покажіть яким чином на рівні інституціональних блоків відбивається специфіка моделей менеджменту.

4. Охарактеризуйте інституціональні елементи регіональної складової моделей менеджменту.

5. В чому полягають особливості кластерних структур та ланцюжків доданої вартості як організаційних форм виробничо менеджменту?

6. Розкрийте особливості елементів макрорівня інституціональної інтеграції суспільства.

7. Охарактеризуйте специфіку базових інститутів як інституціональних структур що забезпечують вертикальну та горизонтальну інтеграцію суспільства.

8. Наведіть загальну характеристику складових мегарівня інституціональної архітекtonіки.

9. Що спільного і в чому відмінності між соціально-економічними моделями та інтеграційними об'єднаннями?

10. Назвіть та коротко охарактеризуйте структуру глобальних виробничих систем.

2.2.1. Перелік питань для дискусії за темою лекційного заняття № 4 Інституційна архітекtonіка СЕС і специфіка взаємодії в міжнародному менеджменті

1. Яким чином на організацію роботи транскордонних кластерів може вплинути відмінність моделей менеджменту учасників?

2. У якості кого на Вашу думку українські виробники мають шанс інтегруватися в глобальні виробничі системи?

4. Яка модель менеджменту, на Вашу думку, в найбільшій мірі відповідає особливостям України?

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Система оцінювання успішності навчання здобувача та рівня сформованості у нього компетентностей, які підтримуються навчальною дисципліною «Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-економічних моделей країн світу» (Програма навчальної дисципліни «Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-економічних моделей країн світу») враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

При розрахунку підсумкової оцінки успішності здобувача з навчальної дисципліни «Компаративний аналіз інституційного устрою соціально-економічних моделей країн світу» слід вважати, що кожна форма поточного контролю має різну питому вагу у формуванні його компетентностей, які забезпечуються навчальною дисципліною.

З урахуванням вагомості кожної форми поточного контролю успішність навчання здобувача з навчальної дисципліни у підсумку оцінюється у відповідних балах (табл. 3.1) за формулою:

$$\dots\dots (\text{наприклад, } R = A + B + C + D),$$

де R - підсумковий максимальний бал, який здобувач може отримати за успішне виконання усіх форм поточного контролю;

A – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за активну участь у навчальному процесі на лекції - 8, (A = 8).

- В – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за активну участь у навчальному процесі на практичному занятті -16, (В = 16);

С – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за участь в експрес-опитуваннях – 6, (С = 6);

Д – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за підготовку доповіді - 12, (D = 12);

Е – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання економічних диктантів - 4, (Е = 4);

F – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за підготовку есе - 11, (F = 12).

G – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання тестових завдань - 12, (G = 12).

Н - максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання ситуативних завдань - 9, (Н = 9).

Виконання кожного завдання для поточного контролю успішності здобувача оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю за формами у межах тем змістових модулів наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за формами поточного контролю та змістовними модулями

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Сума

Навчальні тижні																	балів
Форма поточного контролю	Лекції	1		1		1		1		1		1		1		1	8
	Активна участь в обговоренні питань теми	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	16
	Доповідь		3				3				3				3		12
	Економічний диктант					3							3				6
	Експрес-опитування			2					2						2		6
	Ситуативні завдання	3						3						3			9
	Тести для поточної роботи				3		3					3				3	12
	Есе									11							11
	Колоквіуми							10								10	20
ВСЬОГО балів на тиждень		5	4	4	4	5	7	15	14	5	4	5	4	5	3	5	100
Накопичення балів		5	9	13	17	22	29	44	58	63	67	72	76	81	84	89	100

О
цін
ки
за
ціє
ю
шка
лоу
зан

осяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 50 балів.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 1. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2008. – 368 с. Гриф МОН

2. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2009. – 336 с. Гриф МОН

3. Липов В. Институциональная комплементарность социально-экономических систем / В. Липов. – Х.: Изд-во ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. – 484 с.

4. Національні моделі економічних систем / За ред. О. Беляєва. – К. : КННЕУ, 2010. – 319 с.

5. Роузфилд С. Сравнительная экономика стран мира. Культура, богатство и власть в XXI веке. – М. : РОССПЭН, 2004. – 432 с.

4.2. Додаткова

1. Альбер М. Капитализм против капитализма / М. Альбер. – СПб. : Эконом. ш-ла, 1998. – 296 с.

2. Беккин Р. Исламская экономика. Краткий курс / Р. Беккин. – М. : Восток – Запад, 2008. – 288 с.

3. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств / Б. Гаврилишин. – К. : Пульсари, 2009. – 248 с.

4. Гражевська Н. Економічні системи епохи глобалізації / Н.

Гражевська. – К. : Знання, 2008.- 431 с.

5. Западноевропейские страны: Особенности социально-экономических систем / Ред В. Гутник. – М. : Наука, 2002. – 271 с.

6. Кузнецов О. Англосаксонська модель глобального капіталізму / О. Кузнецов. – К. : Освіта України, 2010. – 494 с.

7. Леоненко П. Сучасні економічні системи / П. Леоненко, О. Черепніна. – К. : Знання, 2006. – 429 с.

8. Липов В.В. Міжнародна економіка: структурно-цивілізаційні основи розвитку. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2007. – 208 с.

9. Литвиненко Н. Інституціональні складові соціально-економічного розвитку країни / Н. Литвиненко. – Дніпропетровськ :НГУ, 2015. – 310 с

10. Льюис Э. Без оглядки на богів. Взлет современной Индии / Э. Льюис. – М. : ИРИСЭН, 2010. – 395 с.

11. Пивоварова Э. Социализм с китайской спецификой / Э. Пивоварова. – М, : ИД Форум, 2011. – 352 с.

12. Ушакова Н. Соціально-економічні типи країн / Н. Ушакова, І. Помінова. – К. : Професіонал, 2004. - 304 с.

13. Шніцер М. Порівняння економічних систем / М. Шніцер. – К. : Основи, 1997. -1997. – 519 с.

4.3. Ресурси Інтернет

1. Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org.

2. Європейська комісія. Сторінка новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/news.en.htm>.

3. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/en/comm/eurostat>.

4. Інститут міжнародної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iie.com.

5. Міжнародна торгова палата [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iccwbo.org.

6. Міжнародна фінансова корпорація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ifc.org.

7. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.

8. ОЕСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oecd.org.

9. ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org.

10. ОПЕК [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.opec.org.

11. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wto.org.

12. ЮНІДО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unido.org.

ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unctal.org.

.